

ARKITEKTUR FÖR EN *BÄTTRE VÄRLD*

HÅLLBARHETSRAPPORT 2019

DET HÄR ÄR VI	5.
EN DYNAMISK OMVÄRLD	9.
ALLA VI MÖTER & INTE MÖTER	12.
RISKER & PÅVERKAN	13.
ETT HÅLLBART TENGBOM	16.
BRANCHLEDANDE INOM	20.
HÅLLBAR ARKITEKTUR	
KOLLEKTIV INTELLIGENS	30.

I den här rapporten redogör vi för Tengboms¹ arbete för ett hållbart samhälle med utgångspunkt i vår roll som arbetsgivare, inköpare, beställare, samarbetspartner, påverkare och utformare av offentliga och privata rum.

Vi utgår från vår strategi där hållbarhet är en grundbult, och belyser hur vi med vår affärsmodell skapar värde även ur ett hållbarhetsperspektiv. Vi identifierar risker och våra viktigaste intressenter samt tittar närmare på prioriterade hållbarhetsområden och hur vi konkret, tillsammans, arbetar för att göra världen till en bättre plats.

Vi blickar tillbaka på 2019² men fokuserar framåt - på 2020.

¹Tengbomgruppen ab, organisationsnummer 556329-9113, ²Rapporten avser räkenskapsåret 2018-12-01 - 2019-11-30

HEJ!

Hållbarhet - en integrerad del av vår affär. Genom det förhållnings sättet hjälper vi våra kunder att uppfylla sina åtaganden så att vi tillsammans kan nå de globala målen.

Vad roligt att du vill titta in i Tengboms hållbarhetsrapport 2019. Här kan du läsa om vårt arbete och våra insatser under året som syftar till att minska den negativa miljöpåverkan, förbättra vår arbetsmiljö och öka våra medarbetares välmående och hälsa.

2019 stod klimatfrågan högst upp på världssagendan – byggbranschen axlar ett stort ansvar i att drastiskt minska vår negativa miljö- och klimatpåverkan. Global Risks Report 2020 som presenterades i samband med Världsekonometiskt forum i Davos identifierade klimatkrisen som det största hotet mot mänskligheten.

Att jobba med hållbarhet eller inte är inte längre en relevant fråga. I dag handlar det om hur höga ambitionerna ska vara, vilka verktyg som ska användas och hur resultaten ska mätas. Klimatneutralitet är ett självklart mål, och vi är engagerade i arbetet för Fossilfritt Sverige 2045 men också i flera lokala initiativ med mål att uppnå klimatneutralitet 2030. Vi klimatkompenserar även alla koldioxidutsläpp kopplade till vår verksamhets egna aktiviteter.

Tengbom är nu certifierade ISO 9001 och 14001. FN:s globala mål och FN:s Global Compacts tio principer

har legat till grund för vårt arbete med att sätta mål, hitta de bästa arbetsmetoderna, skapa tydlighet och grund för vårt hållbarhetsarbete både som företag och i projekt. Vi har valt ut aspekter som är mest kritiska för oss, konkretiserat dem, lagt ett plan för genomförande fram till 2025 och kartlagt aspekternas relevans - för oss som företag, våra medarbetare och våra projekt.

Frågeställningarna och komplexiteten inom hållbarhet ökar och det gör också kraven på oss i byggbranschen. Antalet miljöcertifierade projekt växer och intresset för certifieringarna WELL och Fitwel är stort. Rätt kompetens och verktyg att jobba med är därför A och O. Likaså att utveckla nya samarbeten och affärsmodeller.

2019 tog vi också fram nya digitala metoder och verktyg för hållbar arkitektur, engagerade oss i utvecklingen av cirkulära byggmetoder och inredningar, och bedrev forskning inom normkritisk design och jämlikhet. Utbildningar inom tillgänglighet och LCA gick av stapeln, och nya verktyg utvecklades för att kunna jobba aktivt med fastighetsekonomi och marknadsanalys. Klimat, cirkularitet, välmående, hälsa, normkritik och jämlikhet intresserade oss extra mycket under året och vi lyckades sänka vår egen klimatpåverkan med 38% jämfört med året innan.

Vår sjukfrånvaro minskade med 14% och vi utnämndes återigen till ”A Great Place to Work”. 76% av våra medarbetare använde sitt friskvårdsbidrag jämfört med branschsnittet 49%. Strategiska rekryteringar gjordes och kompetensen inom evidensbaserad design och välmående och hälsa stärktes upp.

2020 förväntar vi oss en ökad efterfrågan att jobba med resilianta ekologiska, sociala och ekonomiska hållbarhetsfrågeställningar i projekt. Vi fortsätter att utveckla Sustainable by Tengbom och minska vår egen verksamhets klimatpåverkan, framförallt i projekt. Ännu tätare samarbeten med nyckelaktörer i branschen kommer också att hjälpa oss att uppnå de globala målen och en klimatneutral framtid.

ERIKA RÖNNQUIST HOH

VD (INTERIM)

IVANA KILDSGAARD

HÅLLBARHETSCHEF

MATTIAS BOLDT

HR-CHEF

“If you think the economy is more important than the environment, try holding your breath while counting your money.”

— Guy McPherson, School of Natural Resources, University of Arizona

12

nya partners under
2019

Sjukfrånvaron fortsätter att sjunka och ligger vid utgången av 2019 på 3,8%, en minskning med 14% mot året innan.

79%

av anställda utnyttjar friskvårdsbidraget.
Branschnittet är cirka 49%

38%

i totalt minskat utsläpp
av växthusgaser

“Jag tycker att ni är lyhörda och professionella. Lyssnar på vad beställaren vill ha, men kommer med er professionella synpunkt och har en diskussion, vilket gör produkten bättre.”

– Svar från kund i Kundundersökning

Kvinnor vs Män

Av samtliga medarbetare är det 64% kvinnor och 36% män.

I koncernledningen är det 60% kvinnor och 40% män.

Bland chefer är det 72% kvinnor och 28% män.

Partners i Tengbom är 51% kvinnor och 49% män.

Det här är vi

Vår affär: för oss är hållbarhet A och O

Ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet är det mest grundläggande – både för oss som företag och i våra projekt. Här kompromissar vi aldrig. För oss handlar det lika mycket om människans överlevnad som om de krav och förväntningar framtidens målgrupper har på sin miljö och omvärld. I vår roll som arkitekter ser vi ytterligare en aspekt som är viktig utifrån hållbarhetsperspektiv: tidlöshet. De projekt som vi tar oss an idag måste hålla över tid. Vi står för god arkitektonisk identitet och kvalitet som håller över tid och skapar arv.

Vår organisation: vi är våra medarbetare

Vår kompetens och styrka växer med inställningen att varje individ vill och kan utvecklas. Vår framgång bottnar i att vi hela tiden banar väg för ny kunskap, personligt driv och yrkeskunnande. Vi värnar om den unika styrkan hos alla medarbetare som en grundläggande del i att vara ett Tengbom. Med en inkluderande och uppmuntrande kultur, samt i en hälsosam och kreativ arbetsmiljö finns egentligen inga gränser för vad vi kan åstadkomma.

Vår roll: vi agerar strategiska rådgivare

”För att skapa, måste man först ifrågasätta”, sa Eileen Gray. Vi lär oss och utvecklas genom att ställa frågor. Vi ska vara de som branschen allra helst vänder sig till,

för att vi har djup kunskap, lång erfarenhet och bred expertis. Genom vår öppenhet, nyfikenhet och lyhördhet för kundens affär och vår förståelse för slutanvändaren når vi tillsammans de bästa lösningarna.

De projekt som vi tar oss an idag måste hålla över tid. Vi står för god arkitektonisk identitet och kvalitet som håller över tid och skapar arv.

Värdekedjan

Tengboms affär bygger på att leverera arkitekturtjänster inom samhällsbyggnadssektorn men vi jobbar över hela processen. Från tidiga skeden i stadsutvecklingsprojekt till detaljprojektering av exempelvis byggnader. Arkitektur, stadsbyggnad, landskapsarkitektur, inredningsarkitektur, produktdesign – alla våra områden kan inrymmas. Vi jobbar tvärdisciplinärt med specialistkompetenser för att få med alla perspektiv inom hållbarhet, från början till slut. Ny teknik och digitala innovationer hjälper oss att hitta de mest hållbara lösningarna och affärsmöjligheterna, för varje unikt uppdrag.

ETT SYSTEM SOM GYNNAR MILJÖN, MÄNNISKAN OCH SAMHÄLLET

Genom hela värdekedjan strävar vi efter ökad hänsyn till miljö, människa och samhälle - för att optimera byggnadsutformning, effektivisera resurs- och energihushållning och minska materialanvändning och avfallsgenerering. Här har vi hjälp av Tengboms kvalitets- och miljöledningssystem, ett system som vi över tid och i takt med omvärld och verksamhet utvecklar. Vår affärsmodell och värdekedja (se Figur 1) visar var vi har störst påverkan utifrån hållbarhet i våra uppdrag.

SÄLJ, DESIGN OCH LEVERANS

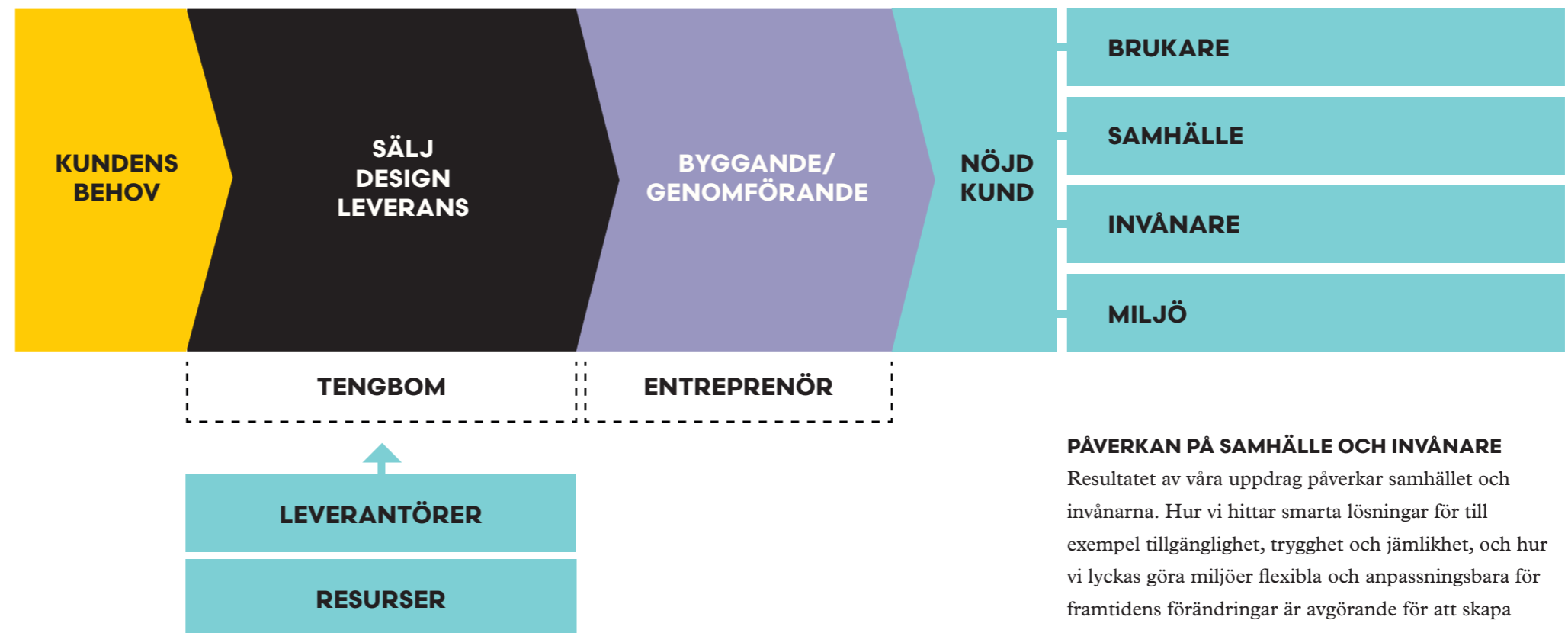
Vi söker aktivt nya uppdrag och när vi får anbudsfrågningar svarar vi på dem utifrån våra värderingar och vår kompetens att genomföra uppdragen med hög kvalitet. Vår uppgift i uppdrag är att utveckla och tillmötesgå kundens behov.

För att lyckas med det förhåller vi oss till tre faser: sälj, design och leverans.

DESIGNFASEN HJÄLPER KUNDEN ATT GÖRA HÅLLBARA VAL

Designfasen är mest kritisk och viktigast för oss ur hållbarhetsperspektiv. Här kan vi agera rådgivare och påverka kunden att göra hållbara val, till exempel i hur material, resurser och leverantörer väljs, hur energiförbrukningen påverkas, hur tillverkning sker. I designfasen läggs grunden för hur vårt uppdrag, utifrån kundens krav och önskemål, påverkar slutanvändaren i den färdiga stadsmiljön, byggnaden, landskapet eller parken. En slutanvändare kan vara brukaren hos kunden, eleverna i skolan, de boende i en lägenhet eller patienterna inom vården. Bland andra.

Figur 1 – Tengboms värdekedja

Vi jobbar tvärdisciplinärt med specialistkompetenser för att få med alla perspektiv inom hållbarhet, från början till slut.

PÅVERKAN PÅ SAMHÄLLE OCH INVÅNARE

Resultatet av våra uppdrag påverkar samhället och invånarna. Hur vi hittar smarta lösningar för till exempel tillgänglighet, trygghet och jämlikhet, och hur vi lyckas göra miljöer flexibla och anpassningsbara för framtidens förändringar är avgörande för att skapa värde. Eller hur vi väljer gröna och blå lösningar för att förbättra lokal biodiversitet och dagvattenhantering, något som har stor påverkan på den yttre miljön. Utsläpp och emissioner från material och produkter vi väljer, och deras möjlighet att återbrukas och återvinnas i framtiden påverkar också den yttre miljön.

Hållbarhet som vägvisare

Tengbom är ISO-certifierat enligt SS EN ISO 9001:2015 och SS EN ISO 14001:2015.

Ledning utifrån kvalitet och hållbarhet

Vårt ledningssystem beskriver våra processer och rutiner. Det hjälper oss att säkerställa en god miljö både vid uppförande av en miljö och när en miljö tas i bruk. Genom interna revisioner, uppföljningar i ledningsgenomgångar och andra forum, och i en årlig ledningsgenomgång följer vi upp och försäkrar oss om att vi lever efter våra riktlinjer. Förslag på hur ledningssystemets olika delar kan utvecklas är stående inslag på våra ledningsgenomgångar.

Tengboms Kvalitets- och hållbarhetspolicy ger oss den övergripande riktningen för hur vi ska arbeta inom området yttre miljö. 2019 tog vi fram en policy för hållbara inköp som lägger grunden för vårt miljöarbete, något vi som företag kan påverka direkt. Riktlinjer och tips som leder till minskning av vår miljöpåverkan finns i Tengboms kontorsmiljöhandbok. Handboken uppdateras 2020 med våra nya policys.

Uppförandekod för leverantörer

Det är viktigt för oss att våra externa samarbetspartners och underleverantörers värdegrunder stämmer överens med vår egen. Därför tog vi fram en uppförandekod för leverantörer. Den rör mänskliga rättigheter, miljö, hälsa, säkerhet och välbefinnande på arbetsplatsen, jämlikhetsnorm och antidiskriminering, anti-korruption och rapporteringssystem (whistleblowing). Den tydliggör kraven på de produkter och tjänster som vi upphandlar.

Minskad miljöpåverkan - en del av affärsplanen

Inom vår organisation arbetar vi aktivt för att minska direkt och indirekt miljöpåverkan. Arbetet följs upp varje år genom beräkningar av Tengboms koldioxidutsläpp - Scope 1, 2 och 3. Att minska miljöpåverkan finns i vår affärsplan. 2020 har vi som mål att minska klimatpåverkan från våra egna aktiviteter med 10%.

Det är viktigt för oss att våra externa samarbetspartners och underleverantörers värdegrunder stämmer överens med vår egen.

Trikåfabriken, Stockholm, BREEM Very Good, om- och påbyggnad i trä. Solceller och grönt tak, flexibla och yteffektiva planlösningar

En dynamisk omvärld

Stora klimatförändringar tillsammans med pågående utarmning av biologisk mångfald är vår tids största utmaning – en dubbel kris. Global Risks Report 2020 som presenterades i samband med Världsekonomiskt forum i Davos identifierar klimatkrisen som det största hotet mot mänskligheten. Svängningar i världsekonomin, handelskriget mellan USA och Kina samt Brexit är ett urval av de faktorer som påverkar den svenska marknaden, och med direkt effekt på fastighetssektorn och byggbranschen.

Hur vi utformar byggnader och samhällen har givetvis stor inverkan på miljön. Byggindustrin står idag för nästan 40% av energirelaterade koldioxidutsläpp (CO₂) och alla byggsektorns delar och faser av projekt sätter sina spår i såväl landskap som miljö.

40%

Byggindustrin står idag för nästan 40% av energirelaterade koldioxidutsläpp (CO₂).

Trender och drivkrafter

Svensk arkitektbransch är i förändring vilket kommer att spegla framtiden. Några trender vi ser framåt:

HÅLLBARHET TOP OF MIND

Ambitionen att bygga hållbart ökar, både vad gäller miljö (klimatneutralitet och resurseffektivitet) och socialt (jämsällldhet, inkludering, normkritik och tillgänglighet). Ekonomisk hållbarhet får också allt större uppmärksamhet i branschen. Det här driver på behoven av kompetensutveckling hos branschens alla aktörer, inte minst arkitekterna. Specialister inom ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet behöver utvecklas och utbildas. För att öka konkurrenskraften måste arkitektens fokus och roll förflyttas från genomförande till rådgivande.

DET TRADITIONELLA ARKITEKTUPPDRAGET UTMANAS

Länge har det räckt för företag att fokusera på sin kärnaffär, i vårt fall arkitekturen, och driva och utveckla sin affär utifrån den. I dag räcker inte det. Digitaliseringen, det akuta behovet av hållbara lösningar och kundens förväntan på en upplevelserik on demand-lösning oavsett område leder oss in i nya tankebanor och samarbeten.

Det är ingen självklarhet att ens äga i dag, snarare kan det ses som en nackdel. Att låna eller dela premieras på olika sätt. Streamingtjänster gör all time high och erbjuder nu inte bara musik utan såväl bilar som

inredning. Ytor används på andra sätt i dag än i går. Dagens kontor kan innehålla ett spa, en biluthyrning - kanske bor hela kontoret i ett hotellkomplex för att kunna erbjuda mat och service. För fastighetsägare gäller det att titta på hur ytor kan delas för att svara upp mot målgruppens efterfrågan men överlag att tänka nytt. För arkitekten gäller det att förstå hur det tidigare arkitekturbudandet kan flyta över, och omfamna nya områden.

I förändringen som pågår finns oändligt många möjligheter sett utifrån hållbarhet, och med digitaliseringen som möjliggörare. Men helt klart är att förändringen utmanar arkitektrollen. Vi behöver förstå den, våga tänka nytt och tänka om. Framförallt behöver vi ha koll på vilka aktörerna är som vi kan, ska eller måste jobba med i morgon.

GLOBALISERADE ARKITEKTUPPDRAG

Arkitekternas tjänster efterfrågas även utanför Sveriges gränser och inspiration hämtas från hela världen. Utländska arkitekter tar hem allt fler omfattande arkitektuppdrag i Sverige genom att vinna tävlingar och parallella uppdrag. Internationellt utvecklas snabbt kompetensen inom hållbarhet, återbruk och cirkulärt byggande, och för att vara konkurrenskraftiga måste vi höja vår kompetens här. Samtidigt behöver vi på ett tydligt och attraktivt sätt paketera vårt hållbarhetserbjudande utifrån ett globalt perspektiv.

URBANISERING GER KONSEKVENSER

Fler och fler människor flyttar in till storstäder vilket resulterar i bostadsbrist i populära områden. Framförallt efterfrågas prisvärda bostäder. Boverket uppskattar att 450 000 nya lägenheter behöver tas fram till 2027 och minst 150 000 lägenheter är i akut ombyggnadsbehov. Tillståndet i världsekonomin har skapat oro på marknaden och bromsat upp beställningar framförallt i de större regionerna. Det i sin tur har medfört arbetsbrist i bland annat Stockholm, Göteborg och Uppsala.

SVÄNGNINGAR I ARBETSKRAFT

Högkonjunkturen de senaste åren, med relativt få arkitekter i förhållande till efterfrågan och dessutom med ett påslag av utländska arkitekter som under högkonjunkturen sökte sig till arkitektjobb i Sverige, ökade personalomsättningen och drev upp lönenivån. När marknaden 2019 sedan svängde medförde det varsel hos flera arkitektkontor, där storstäderna drabbades hårdast.

SVERIGE BÄST I VÄRLDEN PÅ ATT ANVÄNDA DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER

Den svenska regeringen har som övergripande mål att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Arbetet med att utforma och driva Sveriges digitaliseringsstrategi pågår för fullt och kommer att påverka alla branscher, inte minst byggbranschen. Kraven på att arbeta med digitala metoder och leverera användbara data till nästa led i värdekedjan ökar.

Digitaliseringens effekt på företag kan sammanfattas i fyra områden:

Effektivare produktion

Mer sammankopplad värdekedja

Mer och fler intelligenta produkter och tjänster

Nya affärer och förändrade affärsmodeller

Specialister inom ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet behöver utvecklas och utbildas. För att öka konkurrenskraften måste arkitektens fokus och roll förflyttas från genomförande till rådgivande.

Karlstaden, Göteborg - BREEAM Communities. Stadsdelen ska bli en spjutspets inom stadsbyggnad, både vad gäller innovation och hållbarhet.

Alla vi möter – och inte möter

Tengbom har flera primära intressenter som påverkar vår affär och vår möjlighet att verka som arkitekter, stadsplanerare, landskapsarkitekter, byggnadsingenjörer och inredare.

I första hand är våra intressenter medarbetare, ägare, och kunder. Vi är medvetna om vår stora påverkan på framtida brukare av de miljöer vi utformar samt samhället i stort som de vistas i och kring. Miljön och framtida generationer ser vi också som intressentgrupper med särskild efterfrågan på hållbar hushållning med resurser, långsiktigt byggande och respekt för lokala ekosystem.

Vår påverkan sträcker sig också längre bakåt i värdekedjan till de leverantörer och naturresurser som krävs för att genomföra projekt. Material och varor som används i projekt ska vara hälsosamma och ansvarsfullt producerade såväl för de som utvinner och tillverkar som för de brukare som vistas i byggnaden i dag och i framtiden.

Vad säger då våra intressenter?

Vad våra viktigaste intressenter har för informationsbehov och hur vi för dialog med dem visas i tabellen nedanför. Intressenternas behov av information reflekterar respektive grupp värderingar och förväntningar på Tengbom som en ansvarsfull samhällsaktör.

	FÖRVÄNTNINGAR FRÅN INTRESSENTGRUPP	DIALOGTILLFÄLLEN
ÄGARE	<ul style="list-style-type: none"> Långsiktigt stabil avkastning Kundnöjdhet Bra företagsprofil och prestation inom alla hållbarhetsdimensioner Jämställdhet en tydlig och viktig fråga Tengbom ska ha bra koll på sin miljöpåverkan och riskerna kopplade till hållbarhet 	<ul style="list-style-type: none"> Regelbundna styrelsemöten Regelbundna partnermöten
MEDARBETARE	<ul style="list-style-type: none"> Tydligt arbete med hållbarhet, både som företag och mot marknaden God arbetsmiljö och arbetsvillkor samt hantering av psykosociala förhållanden Att utrymme finns och att det upplevs tillåtet att arbeta hållbart Ett företag som medarbetare känner stolthet över 	<ul style="list-style-type: none"> Måldialoger Medarbetarundersökningar (GPTW) Workshops Affärsplanering
KUNDER OCH POTENTIELLA KUNDER	<ul style="list-style-type: none"> Långsiktigt hållbar slutprodukt som håller i värde Aktivt hållbarhetsarbete med tydlig struktur, styrning, egna bindande krav, externt kommunicerade policyer (att vara ISO 14001 certifierade) Bra samarbete och kommunikation med kund 	<ul style="list-style-type: none"> Kundundersökningar Kundmöten TengbomTalks Rundabord-samtal Samarbeten i FoU-uppdrag
BRUKARE	<ul style="list-style-type: none"> Säker, trygg och bra slutprodukt Hälsosam miljö att vistas i, god arbetsmiljö (ljus, ljud, luft, innehåll), funktionellt Trivsamma, normkritiska och tillgängliga miljöer 	<ul style="list-style-type: none"> Dialogmöten och avstämningar Temaföreläsningar TengbomTalks
SAMHÄLLE	<ul style="list-style-type: none"> Hållbar stads- och bostadsutveckling som bidrar till hållbar samhällsutveckling Långsiktigt och ansvarsfullt tänk, medvetenhet och ansvar för sitt avtryck 	<ul style="list-style-type: none"> Närvaro och engagemang vid möten med intresse- och branschorganisationer Debatter i medier
FRAMTIDA MEDARBETARE	<ul style="list-style-type: none"> God företagskultur Hög hållbarhetsprofil Bra arbetsvillkor med hälsosam balans mellan jobb och fritid Att vi tar ansvar och utvecklas samt skapar värde för samhället 	<ul style="list-style-type: none"> Samarbeten med universitet och andra utbildningsorganisationer Närvaro vid mässor
KOMMANDE GENERATIONER	<ul style="list-style-type: none"> Bygger enligt Brundtlanddefinitionen Långsiktigt ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart Flexibelt, tidlöst och med hög kvalitet 	
BRANSCHEN	<ul style="list-style-type: none"> Bidrar till bra och ansvarstagande branschkultur Aktiva i debatten om hållbar arkitektur Kompetensutvecklar branschen 	<ul style="list-style-type: none"> Samarbeten med branschkollegor i utvecklingen av branschstandarder Engagemang i Sveriges Arkitekter och andra branschorganisationer
MYNDIGHETER, KOMMUNER M FL	<ul style="list-style-type: none"> Följer lagar och regler 	<ul style="list-style-type: none"> Engagerade i framtagande och granskning av nya lagar och regler
SIDOKONSULTER	<ul style="list-style-type: none"> Fungerande samarbeten med tydlig kommunikation Kompetensöverföring kopplat till hållbarhet 	<ul style="list-style-type: none"> Ställer krav via Uppförandekoden
FRAMTIDA FÖRVÄRV	<ul style="list-style-type: none"> Bra och tydlig hållbarhetsprofil Ett företag som skapar värde 	

Risker & påverkan

Utifrån vår värdekedja, intressentanalys och utvärdering av våra miljöaspekter har vi analyserat de risker vi ser men också vår möjlighet att påverka. Våra hållbarhetsrisker definieras utifrån den påverkan vi och vår verksamhet har på omvärlden – direkt, indirekt, i relation till affärsförbindelser eller aktiviteter.

Var finns störst risker?

Riskanalysen visar att majoriteten av hållbarhetsriskerna finns i våra uppdrag, i kontakten med samarbetspartners och kunder men också i leverantörsledet. Vi har även identifierat risker för medarbetare samt i den yttre miljön, för samhället och för den som använder våra miljöer. Inom varje område har riskerna identifierats och relaterats till värdekedjans olika faser. Och som vi nämnde tidigare: i designfasen och vid slutanvändning kan vi påverka mest.

Risker som skiljer sig åt

Tengboms tio kontor har olika förutsättningar och därav skillnader i identifierade miljöaspekter. Storstad eller mindre ort till exempel – här skiljer det sig åt. Även möjligheten att hantera risker och kunna påverka skiljer sig åt. Skillnaderna gäller främst våra interna aspekter medan de externa, som oftast är indirekta, ser ganska lika ut i hela landet. Några av de vanligaste miljöaspekterna som vi direkt kan påverka är energi, inköp av förbrukningsmaterial och resor. De viktigaste aspekterna att jobba med i uppdrag rör energi, materialval och biologisk mångfald.

RISKBESKRIVNING	ANALYS	HANTERING
<p>NEGATIV MILJÖPÅVERKAN Byggbranschen ansvarar för ca 40% av klimatpåverkan, hög resursanvändning och står för ca 31% av allt genererat avfall i Sverige.</p>	<p>Störst miljöpåverkan sker i våra uppdrag men vi har också som ansvar att minska negativ miljöpåverkan från vår egen verksamhet. Konsekvenser av att inte hantera miljöfrågor i uppdrag kan bidra till ökad miljöpåverkan, skadat varumärke och förtroende hos kunder samt ekonomisk olägenhet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Följa Tengboms policy för hållbara inköp Använda specialkompetens inom miljö (LCA, energispecialist, miljösamordnare) Öka återbruk i projekt Utvärdera leverantörer och produkter, och med hjälp av databaser föreskriva till exempel BASTA, Byggvarubedömningen SundaHus, Svanen, Möbelfakta och Ecolabel godkända produkter
<p>KLIMATFÖRÄNDRINGAR De globala klimatförändringarna leder till höjda temperaturer, extrema väderförhållanden och höjda vattennivåer.</p>	<p>Klimatförändringar kan leda till ökad dödlighet hos brukare och minskat fastighetsvärde pga potentiellt stora ombyggnationskostnader. Det kan i sin tur leda till negativ miljöpåverkan, försämrad arkitektonisk identitet som kan skada vårt varumärke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Arbeta med klimatanpassningslösningar i alla uppdrag, utifrån projektets egna förutsättningar och klimatanalys
<p>ARBETSMILJÖ Vår verksamhet är främst förknippad med risk för psykisk ohälsa, men också fysisk skada.</p>	<p>Våra medarbetare är vår viktigast intressent. Deras hälsa och välmående är högst upp på vår agenda. En otrygg arbetsmiljö och ett negativt arbetsklimat kan leda till en ineffektiv organisation. För att minska risken för psykiska och fysiska skador bedrivs därför ett aktivt arbetsmiljöarbete. Dålig arbetsmiljö kan skada vårt varumärke, minska konkurrenskraften och få negativa ekonomiska konsekvenser.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Samverka mellan medarbetare, skyddsombud, chefer och företagsledning Uppföljning av medarbetarnas arbetssituation- och belastning Hälsofrämjande åtgärder Uppförandekod för leverantörer Visselblåsarfunktion Företagshälsövård och friskvård Ledarskapsutbildningar Måldialoger
<p>KOMPETENSUTVECKLING Medarbetarnas kompetens är avgörande för att vi ska kunna leverera en bra produkt.</p>	<p>Komplexiteten i uppdrag ökar, särskild vad gäller hållbarhetsfrågor. Medarbetare behöver hållas a jour både inom sitt kärnområde och olika hållbarhetsaspekter. Kompetenshöjning krävs hos alla men också utveckling av specialister. Konsekvenser kan vara minskad konkurrenskraft, minskad kundnöjdhet, förlorad arbetskraft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tengbom Learning Lab Hållbarhetsnätverk Interna utbildningar Externa utbildningar Måldialoger
<p>LEVERANTÖRER Leverantörer och samarbetspartner orsakar eller bidrar till kränkning av mänskliga rättigheter, korrupcion, har dåliga sociala förhållanden och bidrar till negativ miljöpåverkan.</p>	<p>För att minska riskerna behöver vi ställa krav vid både upphandling av leverantörer till egen verksamhet och samarbetspartner i uppdragen. Det kan leda till skadat varumärke, ekonomisk förlust och förlorat förtroende hos kunder och medarbetare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uppförandekod för leverantörer Anbudsanalys Policy för hållbara inköp Uppföljning via CFA
<p>ANSEENDE Minskat förtroende för Tengbom från företagets olika intressenter till följd av oetiskt beteende eller överträdelse av lagar och regler kan leda till att varumärket skadas.</p>	<p>Det är viktigt att vi agerar etiskt, att vi följer lagar och regler (internt och i uppdrag) och att vi inte orsakar, bidrar eller kopplas till kränkningar av mänskliga rättigheter. Konsekvenser kan vara skadat varumärke, minskad konkurrenskraft och ekonomiska konsekvenser.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Affärskod och etiska regler Uppförandekod för leverantörer

Leva som vi lär

Vi minimerar negativ påverkan på klimat och miljö genom att bland annat köpa miljömärkt energi (Bra Miljöval), leva efter vår resepolicy, utvärdera våra leverantörer och upphandla enligt vår nya policy för hållbara inköp. I uppdrag kan vi utvärdera leverantörer och produkter, och med hjälp av databaser rekommendera olika miljöbedömningssystem för produkter som till exempel BASTA, Byggvarubedömningen SundaHus, Svanen, Möbelfakta och Ecolabel.

Hållbarhetsverktyg identifierar risker

Vårt nyutvecklade hållbarhetsverktyg Sustainable by Tengbom fångar upp relevanta ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter tidigt i uppdragen. Det hjälper oss att minska risker för negativ påverkan och urskiljer områden där vi har störst möjlighet att positivt påverka resultaten - för att skapa en långsiktigt hållbar produkt.

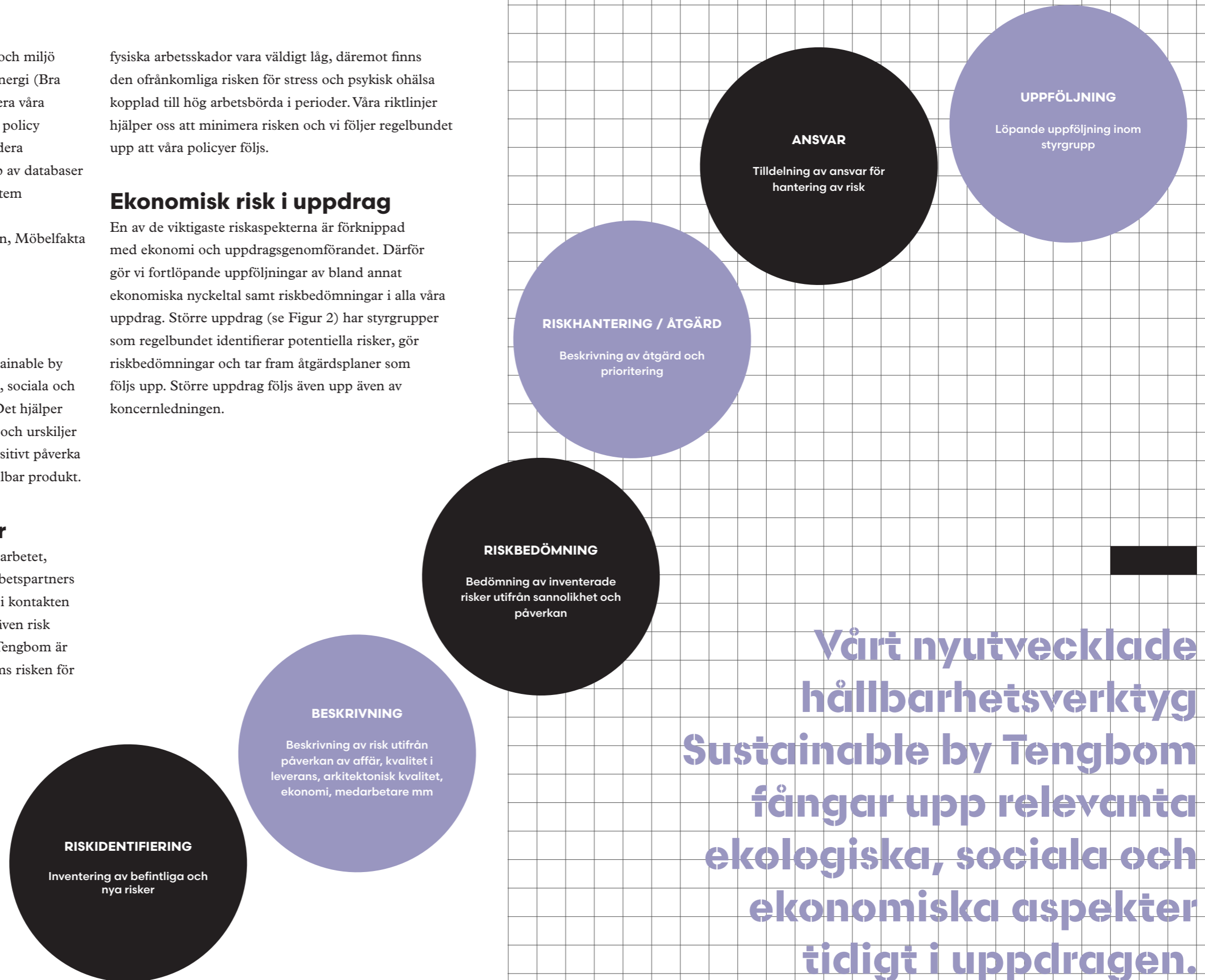
Gemensamma riktlinjer

Tengboms centrala processer, det dagliga arbetet, involverar framförallt medarbetare, samarbetspartners och kunder. Här finns risk för korrupcion i kontakten med kunder och övriga intressenter men även risk för arbetsskador på de byggarbetsplatser Tengbom är kopplade till. För våra medarbetare bedöms risken för

fysiska arbetsskador vara väldigt låg, däremot finns den ofrånkomliga risken för stress och psykisk ohälsa kopplad till hög arbetsbörda i perioder. Våra riktlinjer hjälper oss att minimera risken och vi följer regelbundet upp att våra policyer följs.

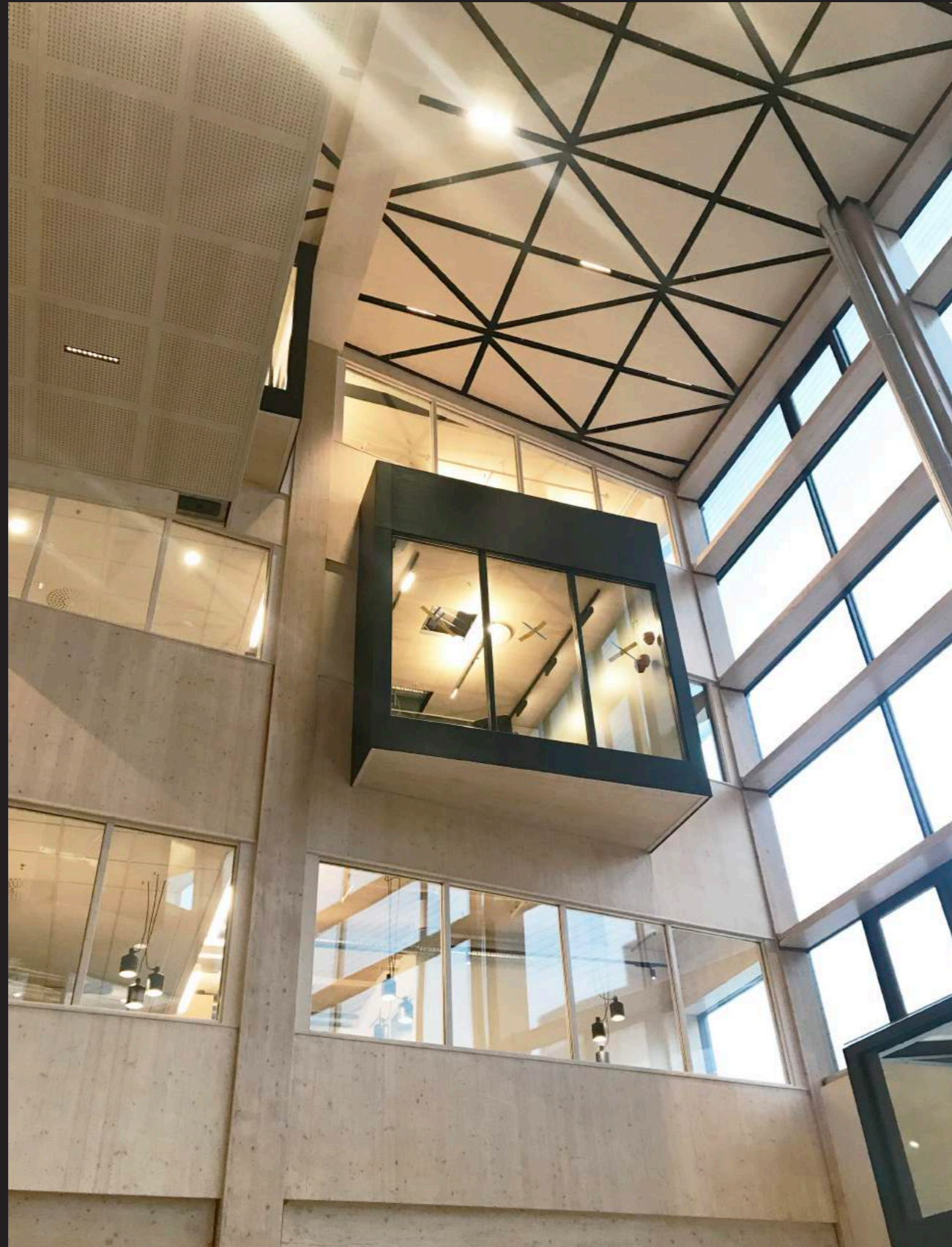
Ekonomisk risk i uppdrag

En av de viktigaste riskaspekterna är förknippad med ekonomi och uppdragsgenomförandet. Därför gör vi fortlöpande uppföljningar av bland annat ekonomiska nyckeltal samt riskbedömningar i alla våra uppdrag. Större uppdrag (se Figur 2) har styrgrupper som regelbundet identifierar potentiella risker, gör riskbedömningar och tar fram åtgärdsplaner som följs upp. Större uppdrag följs även upp även av koncernledningen.

Vårt nyutvecklade
hållbarhetsverktyg
Sustainable by Tengbom
fångar upp relevanta
ekologiska, sociala och
ekonomiska aspekter
tidigt i uppdragen.

Figur 2 – Riskhantering i större uppdrag

A Working Lab - Västsveriges Smartaste Fastighet (pris 2019). Miljöbyggnad Guld, trästomme, innovationsarena mellan olika aktörer både under och efter byggperioden. Interiörbild atrium.

Ett hållbart Tengbom

Vision och mission utifrån hållbarhet

Hållbarhet är en integrerad del av vår affär. Så hjälper vi våra kunder att uppfylla sina åtaganden för att tillsammans nå de globala målen.

Hållbarhetsorganisation

Vårt hållbarhetsarbete genomsyrar allt vi gör. Från våra val som företag till vårt arbete i varje uppdrag. Övergripande ansvarig för hållbarhetsarbetet är vår hållbarhetschef som samordnar arbetet och driver förändringsprocesser.

ANSVARIGA PÅ VARJE KONTOR

På varje kontor finns hållbarhetsansvariga. De driver det lokala hållbarhetsarbetet och tillsammans med hållbarhetschefen sätter de strategi och mål för kommande år. Hållbarhetsansvariga möts regelbundet under året.

HÅLLBARHETSGRUPP

På våra större kontor finns en hållbarhetsgrupp. Gruppens storlek styrs av kontorets förutsättningar och storlek. Hållbarhetsgruppen samlar medarbetare med hållbarhetskompetens, intresse och engagemang för att utveckla och driva lokal hållbarhetsprofil – allt i linje med Tengboms övergripande hållbarhetsstrategi. Vi har också hållbarhetsspecialister med en mängd olika kompetenser inom hållbarhetsområdet. De arbetar i uppdrag med bland annat miljösamordning, WELL-samordning, dagsljusberäkningar, sol- och vindstudier, energianalyser, LCA, dialogprocesser och kalkyl.

NÄTVERK

Alla som är intresserade av hållbarhet är välkomna till vårt intresseforum Hållbarhetsnätverket. Här delas och sprids kunskap och erfarenhet i föreläsningar och i en gemensam digital grupp.

Digital on Purpose

ArchTech&Future är Tengboms digitala innovationsstudio. I år har studion deltagit i två viktiga FoU-projekt i Göteborgsområdet, finansierade av Vinnova:

- Digital Twin Cities som initierades och leds av Chalmers
- Virtual Gothenburg Lab som initierades och leds av Visual Arena

Båda projekten lanseras första kvartalet 2020. De går i linje med studios strategi att jobba med innovation både i Forskning & Utveckling och i samarbete med externa aktörer, men också i att utveckla nya typer av tjänster och produkter för branschen – med människan som utgångspunkt. Hållbarhet och speciellt sociala hållbarhetsaspekter som hälsa och välbefinnande är högt på ArchTech&Futures agenda och vilar på approachen: ”Digital on Purpose”.

Hållbarhetsmål fram till 2025

Våra hållbarhetsmål är kopplade till FN:s globala mål och Agenda 2030. När målen togs fram tog vi också hänsyn till europeiska och svenska miljömål, ambitionerna med att skapa ett fossilfritt samhälle 2045 (2030 i vissa kommuner) och kraven i FN:s Global Compact.

Vi har valt ut fem av de globala målen att fokusera på. Dessa har vi sedan konkretiserat ner till delmål - relevanta för oss som företag (utveckla rutiner, policyer, riktlinjer och verktyg), våra medarbetare (använda och följa våra rutiner, policyer och verktyg) och våra projekt (påverka dem att bli mer hållbara).
Se tabell.

Gemensamma riktlinjer gör oss bättre

Under 2019 tog vi fram en rad nya policyer, och uppdaterade också flera befintliga. Att arbeta kontinuerligt för att säkerställa att dessa efterlevs är en självklarhet.

HÅLLBARA INKÖP

En ny policy för hållbara inköp togs fram 2019. Den gör våra mål i vår Kvalitets- och hållbarhetspolicy tydliga och sätter ett ramverk för Tengboms inköp av produkter och tjänster ur ett hållbarhetsperspektiv. Uppföljning sker årligen i samband med insamling av data för Carbon Footprint Analysen.

ARBETSMILJÖ

Under 2019 togs en ny arbetsmiljöpolicy fram, liksom en policy för alkohol- och drogprevention. De ska bidra till att skapa en långsiktigt effektiv arbetsplats på Tengbom och säkerställa en god fysisk, psykosocial, organisatorisk och digital arbetsmiljö.

Arbetsmiljöpolicyen berättar hur Tengbom ska jobba för att förebygga och minimera risker för arbetsskador och arbetsrelaterad ohälsa. Policyen kompletteras av

GLOBALA MÅL

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

TENGBOMS MÅL

Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra vårt kunnande och vår produkt för att skapa effektiva förutsättningar för "God hälsa och välbefinnande"

TENGBOMS DELMÅL

- Före utgången av 2023 har Tengbom inga medarbetare som är sjukskrivna pga jobbrelaterad stress.
- Före utgången av 2024 använder vi evidensbaserade designprinciper i varje lämpligt uppdrag för att säkerställa att våra projekt bidrar till välmående och välfärd.
- Före utgången av 2020 följer alla de produkter som vi föreskriver i våra uppdrag rekommendationer för begränsning av farliga ämnen enligt 100GRUPPEN:s kriterier.
- Före utgången av 2021 är alla produkter vi upphandlar miljömärkta och/eller ekologiska.

GLOBALA MÅL

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

TENGBOMS MÅL

Vi är aktivt engagerade i forsknings- & utvecklingsuppdrag som främjar innovation och hållbara lösningar för en inkluderande och tillgänglig infrastruktur för alla

TENGBOMS DELMÅL

- Med hjälp av Sustainable by Tengbom kan vi i varje uppdrag ha stort fokus på att leverera projekt av hög kvalitet, både funktions- och gestaltningsmässigt och med val av hållbara, godkända material och produkter. Vi har människan i fokus och säkerställer att vi alltid engagerar våra specialister.
- Vi utvecklar ständigt vår kompetens och erbjuder de bästa lösningarna för samhället, miljön och ekonomin. Det sker via utveckling av specialkompetenser, rekryteringar, föreläsningar och i största mån via våra projekt.

GLOBALA MÅL

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

TENGBOMS MÅL

I alla våra stadsutvecklingsprojekt ska vi verka för inkluderande och innovativ stadsplanering för att göra städer säkra, hållbara och resilienta inför framtiden. I våra byggprojekt tar vi hänsyn till hur projektet kompletterar och bidrar till stadsområdets hållbarhetsprestanda

TENGBOMS DELMÅL

- Varje år väljer vi minst ett uppdrag där vi kan utveckla och skapa särskilt ekonomiskt tillgängliga och hållbara bostäder.
- Vi är aktivt engagerade i debatten kring byggnormen med relevanta aktörer som t ex myndigheter, kommuner, branschorganisationer, beställare.
- Före utgången av 2023 har vi utvecklat ett eget interaktivt dialogverktyg som vi använder i egna projekt och erbjuder på marknaden (före 2024).
- Före utgången av 2024 är normkreativitet en integrerad del av vår metodik.
- Vi skyddar vår kultur och vårt naturarv genom att stödja Världsarvskonventionen. I uppdrag jobbar vi med att bevara och förstärka platsens historiska och naturvärden.
- Före utgången av 2022 genomgår våra stadsutvecklings- och A-uppdrag en mobilitetsanalys som utreder och verkar för miljövänliga transportlösningar.
- Före utgången av 2021 verkar vi i alla våra uppdrag för lösningar som möjliggör återbruk och återvinning av avfall. Senast 2025 följer vi upp resultaten i våra uppdrag.

GLOBALA MÅL

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

TENGBOMS MÅL

Vi arbetar aktivt med att minska användning av rå resurser, öka återbruk och bidra till ett cirkulärt samhälle. I branschen driver vi och tillämpar cirkulära affärsmodeller.

TENGBOMS DELMÅL

- Före utgången av 2021 verkar vi i alla våra uppdrag för lösningar som minskar avfall och möjliggör återbruk och återvinning av det.
- Före utgången av 2020 har alla våra kontor infört avfallssortering och arbetar aktivt med att minska mängden av avfall, underlätta återvinning och återbruk av produkter. Vid flytt väljer vi i första hand återbruk.
- Genom aktivt hållbarhetsarbete i våra uppdrag och med hjälp av Sustainable by Tengbom verkar vi för, och synliggör mätbara hållbara lösningar i våra uppdrag.

GLOBALA MÅL

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

TENGBOMS MÅL

Vi arbetar aktivt med att minska vår klimatpåverkan, både som företag och branschaktör. I alla våra uppdrag ska vi med hjälp av design och produktval arbeta för att minska klimatpåverkan och öka takten i omställningen till en klimatneutral, resiliert och klimatanpassad framtid. Utöver minskning av klimatpåverkan är vi aktivt engagerade i utvecklingen av klimatanpassningslösningar för miljöer som vi skapar.

TENGBOMS DELMÅL

- Vi är aktiva förespråkare för klimatåtgärder i stadsplanering, fastighetsutveckling och genomförande.
- Klimatanpassning är en obligatorisk del i alla våra lämpliga uppdrag. Vi värnar om, och med hjälp av hållbara och regenerativa designprinciper arbetar vi med ekosystemtjänster i alla våra byggnads- och stadsutvecklingsprocesser.
- Före utgången av 2022 gör vi livscykelanalyser i alla våra lämpliga uppdrag för att styra våra val och minska klimatpåverkan från våra uppdrag.
- Före utgången av 2021 (2022) erbjuder vi intern (och extern) utbildning för att bli "Sustainable by Tengbom trained architect". Gärna före 2022 har vi minst 30 utbildade arkitekter.
- Vi är en aktiv samarbetspartner med akademi, näringsliv och offentlig sektor för att främja och ta fram nya lösningar som minskar klimatpåverkan.
- Vi integrerar klimatfrågor i vår kommunikationsstrategi och kommunikationsplan.

alkohol- och drogpreventionsspolicyn som beskriver hur Tengbom ställer sig till risk- och missbruk av alkohol eller droger - i syfte att förhindra nedsättning av medarbetares arbetsförmåga och minimera risker för övriga medarbetare och vår verksamhet. Det löpande arbetsmiljöarbetet följs upp i respektive kontors arbetsmiljökommitté och på koncernövergripande nivå i Tengboms arbetsmiljöforum, i enlighet med vårt systematiska arbetsmiljöarbete.

KONKURRENS

För att se till att Tengbom följer konkurrensregler och verkar för en sund konkurrens på marknaden tog vi 2019 fram en Konkurrenspolicy.

ATTEST

Vår attestpolicy uppdaterades. Uppföljning sker varje år såväl internt som inom ramen för det löpande externa revisionsarbetet.

INTEGRITET OCH IT

Även vår Integritetspolicy och Policy för IT- och informationssäkerhet uppdaterades. Uppföljning av vår personuppgiftsbehandling enligt Integritetspolicy sker genom årlig avstämning inom ramen för ett särskilt IT-system. Personuppgiftsincidenter rapporteras årligen inom ramen för ledningens genomgång. IT-avdelningen följer upp efterlevnaden av IT- och säkerhetspolicyn genom löpande kontroller av internetanvändning och lagring av Tengboms IT-resurser.

UPPFÖLJNING

Integritetspolicy, Policy för IT- och informationssäkerhet, Attestpolicy och Konkurrenspolicy. Samtliga dessa har vår VD övergripande ansvar för att de följs. Respektive chef ansvarar för kontroll och efterlevnad.

**“In vast areas of the world,
man has become a pathogen,
a disease of nature, and there
is a high degree of probability
that, as Marston Bates says,
“when the host dies ... so does
the pathogen”.**

– Artur Glikson, 1963

Branschledande inom hållbar arkitektur

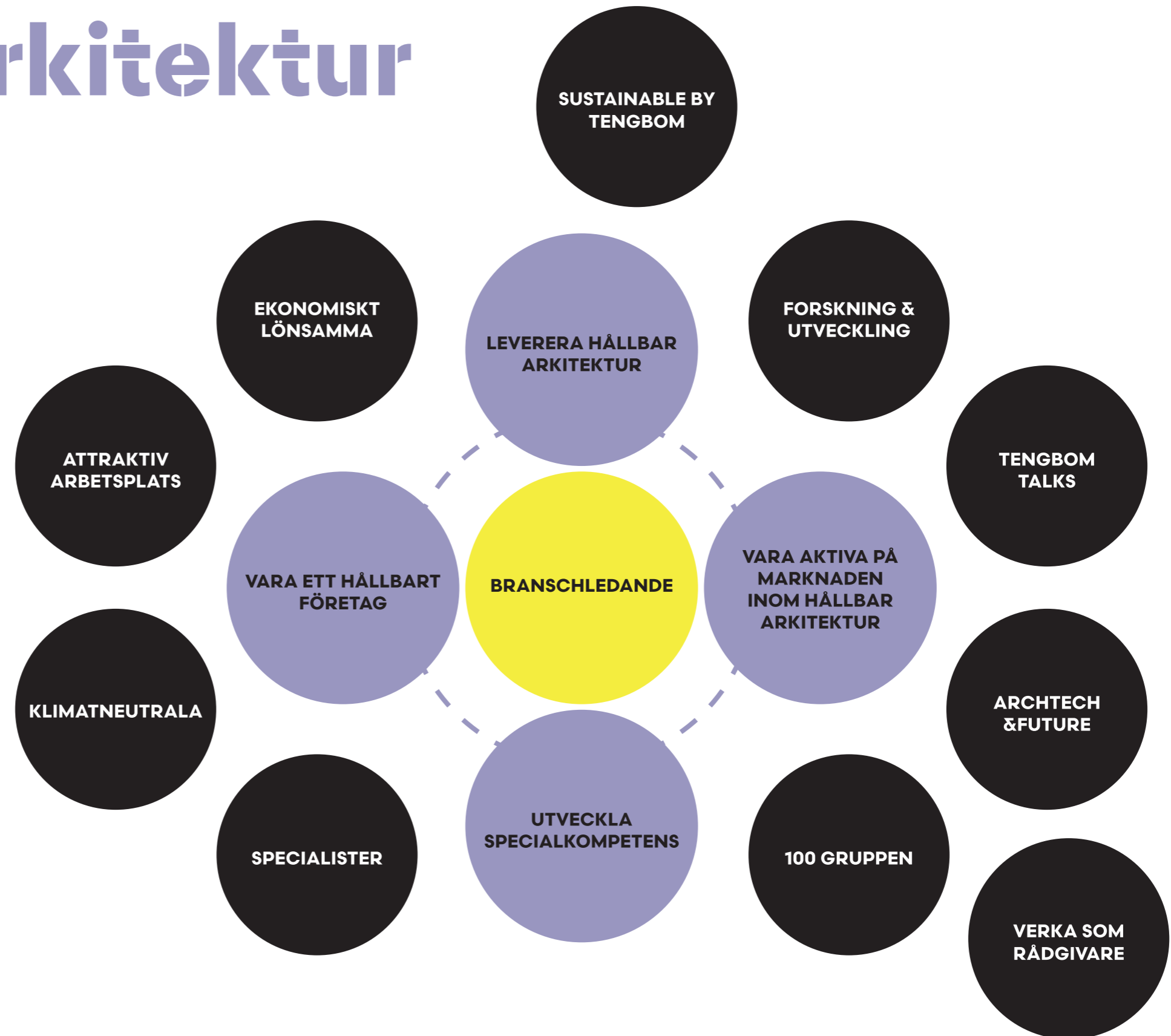
Så. Hur gör vi? Med utgångspunkt i Tengboms strategi och vår syn på hållbarhet som A och O i vår verksamhet genomförde vi under hösten 2018 en interaktiv enkät på flera av våra kontor. Vi ville veta hur våra medarbetare ser på målbilden för 2023. Många medarbetare vill se Tengbom li framsätet för hållbar arkitektur. Vi fick flera ambitiösa svar, bland annat: "Tengbom är branschledande inom hållbar arkitektur".

Med det menar vi inte att vi behöver vara spets och bäst på allt själva. Vi menar att vi har de processer, de verktyg och de samarbeten som krävs för att säkerställa att vi kan leverera hållbar arkitektur.

En affärsplan - fyra fokusområden

För att få "Tengbom är branschledande inom hållbar arkitektur" att hända på riktigt ser vi fyra områden som vi varje dag måste jobba med. De knyter direkt an till vår affärsplan som tas fram varje år.

- **Vi levererar hållbar arkitektur**
- **Vi är aktiva på marknaden inom hållbar arkitektur**
- **Vi utvecklar specialkompetens**
- **Vi är ett hållbart företag**

Vi levererar hållbar arkitektur

För att hjälpa oss att fatta rätt beslut och i varje unikt uppdrag premiera hållbarhetsarbetet behöver vi ständigt utveckla vår kompetens och våra arbetsmetoder. Det som sysselsätter oss varje dag, det som sker i våra projekt, har trots allt störst påverkan på miljö och samhälle. Liksom värdet vi skapar för såväl kund som samhälle.

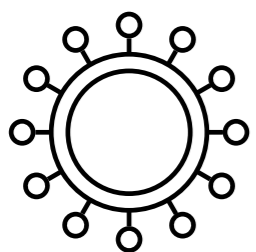
SUSTAINABLE BY TENGBOM

Så heter Tengboms nya hållbarhetsverktyg. Verktöget består av tre delar: en process, ett huvudverktyg ”Tengbom Wheel” och en verktygslåda.

Som arkitekt är nyckeln att lyfta hållbarhetsfrågor så tidigt som möjligt i uppdrag. Tillsammans med kunden och andra intressenter undersöker vi förutsättningar och tar fram specifika hållbarhetsmål för varje unikt projekt. Först när hållbarhetslösningarna blir en integrerad och naturlig del av arkitekturen blir det svårare att ”förhandla bort dem” och ersätta dem med mindre bra alternativ.

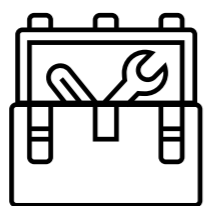
TENGBOM WHEEL

Därför utvecklade vi 2019 Tengbom Wheel – ett huvudverktyg inom hållbarhet. Det hjälper oss att i tidiga skeden fånga hållbarhetskraven i uppdrag men ger oss också förutsättningar att på ett enkelt sätt kunna identifiera projektspecifika hållbarhetsmål; ekologiska, sociala och ekonomiska. Tengbom Wheel pilottestades i flera uppdrag. 2019 påbörjade vi en anpassning av

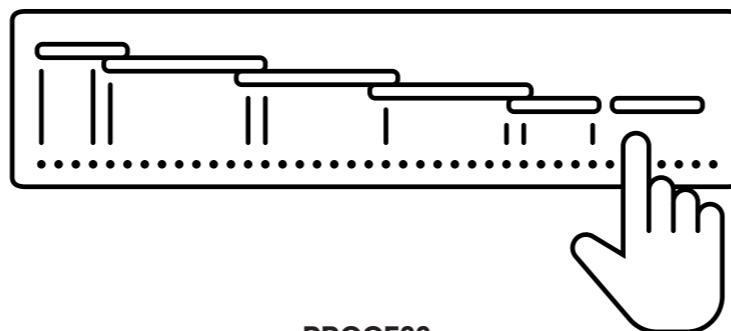
TENGBOM WHEEL

+

VERKTÖGLÅDA

+

PROCESS

=

verktöget för inredningsuppdrag. Det arbetet fortsätter under 2020 då vi också kommer att anpassa det till stadsutveckling och landskap.

MILJÖCERTIFIERING I PROJEKT

Tengbom Wheel kan också användas för att hjälpa våra kunder att komma fram till vilket certifieringssystem som passar bäst för deras projekt. Kravet på miljöcertifieringar av projekt ökar, framförallt Miljöbyggnad men även system som fokuserar på välmående och hälsa, som WELL och Fitwel. 2019 arbetade vi i ett fyrtiotal projekt som ska certifieras eller jobbar efter kraven för ett certifieringssystem. Majoriteten av projekten har kraven Miljöbyggnad Silver men vi har även projekt som ska certifieras enligt Miljöbyggnad Guld, Swanen och NollCO2 samt internationella system LEED, BREEAM och WELL.

I de flesta projekt finns ambitionen om certifiering men vi ser en trend där man jobbar efter kraven utan att göra certifieringen, ofta av kostnadsskäl. Undersökningar vi gjort visar att miljöcertifiering i projekt ofta bidrar till att projekt även jobbar med andra hållbarhetsaspekter, något som stödjer användningen av Tengbom Wheel.

DIGITALA VERKTÖG FÖR HÅLLBAR ARKITEKTUR

Under året utvecklade ArchTech&Future flera digitala verktyg som hjälper oss att skapa bättre beslutsunderlag för olika hållbarhetsaspekter i uppdrag. För att kunna leverera hållbar arkitektur behövs bland annat verktyg som möjliggör ett evidens-baserat arbetssätt i tidiga skeden.

Digitala analysverktyg för inomhus- och utomhusklimat togs fram - oombärliga för Tengboms erbjudande inom hållbar arkitektur och Tengboms nya verktyg Sustainable by Tengbom.

20 medarbetare är i dag aktiva inom det nätverk som fokuserar på evidensbaserad design. Tack vare våra digitala metoder kan vi erbjuda våra uppdrag digitala hållbarhetsanalyser som en del av vårt baserbjudande inom arkitektur.

MÅL 2020

2020 fortsätter vi att utveckla Sustainable by Tengbom och anpassa Tengbom Wheel till inredning och stadsutveckling/landskap. Verktöglådan ska formas och fyllas på med relevanta verktyg, kopplade till kategorier och aspekter i Tengbom Wheel. Bland annat kommer vi fortsätta att utveckla våra digitala hållbarhetsverktyg. Arbetsprocessen under projektets gång ska konkretiseras och Tengbom Wheel testas i 50 uppdrag.

Vi är aktiva på marknaden

För att vara aktiva på marknaden krävs engagemang i debatten om hållbar arkitektur. Vi behöver engagera oss i olika branschorganisationer, delta som talare eller debattörer på konferenser och andra events men också närvara och synas i medier som branschtidningar och bloggar.

TENGBOMTALKS

Tengboms egna kunskaps- och föreläsningsevents TengbomTalks genomförs på alla våra kontor och drar till sig besökare både från vår egen bransch men även andra. På de flesta av våra TengbomTalks lyfts ämnen kopplade till hållbarhet fram.

FORSKNING OCH UTVECKLING

För frågeställningar och nya samhällsutmaningar där kompetens och arbetsmetoder saknas engagerar vi oss i forsknings- och utvecklingsprojekt, och tillsammans med andra aktörer tar vi fram nya lösningar som gynnar bransch och samhälle. Vårt fokus ligger mest på tillämpad forskning där vi i samarbete med akademi och näringsliv utvecklar lösningar med hög markandstillämpningspotential. Det flyttar fram våra positioner, ökar kompetensen och skapar en nära kontakt med kunder som vill vara ledande i branschen.

Några FoU-projekt som Tengbom varit projektledare för 2019 är två Vinnova-finansierade projekt: Testlab - normkreativ arkitektur och JämtJämlikt – certifieringssystem för jämlika offentliga miljöer. Vi var också projektdeltagare i projekten Timber on Top (Vinnova), Att skapa Hållbara Urbana Livsstilar genom Nudging och Medborgardeltagande (finansierat av Energimyndigheten), Återbruk Väst (Västra Götalands Region), Resurseffektivitet och cirkulär ekonomi (Tillväxtverket, Vinnova, Svenskt Näringsliv, Vasakronan, Åforsk, Teknikföretagen, IKEM, Formas och Mistra), High 6 - Moveable Wall System, Från materialtillverkare till fastighetsförvaltare (Formas), Standardiserad digitalt informationsutbyte av hållbarhetskrav och efterlevnads-deklarationer

för Agenda 2030 (Vinnova), Cirkulära möbelflöden (Vinnova), och GrönBostad (Tillväxtverket).

ÖKAD EKONOMISK KUNSKAP GÖR OSS TILL EN BÄTTRE RÅDGIVARE

Ett område där vi internt ser behov av utbildning, kompetens och ökad förståelse gäller fastighetsekonomi; hur marknadsanalys, statistik och ekonomiska modeller påverkar värdet på fastigheter vi skapar. För att agera rådgivare fullt ut behöver vi stärka upp den kunskapen. Som ett led i det genomförde vi tre interna utvecklingsprojekt: Micro-econometric analysis (Residential Market), Micro-econometric analysis (Office Market) och Environmental Analysis (Traffic Noise & Urban Design).

SAMARBETE MED BRANSCHEN

Vi medverkar i olika plattformar där vi samarbetar med branschens ledande aktörer för att utveckla nya metoder och verktyg, och för att driva fram hållbar utveckling av branschen. Det bidrar i sin tur till att vi stärker vår kompetens.

Några plattformar och organisationer där vi är en aktiv partner är:

HSB Living Lab, Uppsalas Klimatprotokoll, 100Gruppen, LFM30 - Lokalfärdplan för Fossilfritt Malmö, Future by Lund, Sweden Green Building Council, Innovationsföretagen, Sveriges Arkitekter, Smart Housing Småland, The International Federation of Consulting Engineers, Färdplanen för Fossilfritt Sverige.

2019 var Tengbom ett av första arkitektkontoren i Sverige som undertecknade Architects Declare – ett uppprop för klimatet. Det startade i Storbritannien och spred sig till andra länder. Vårt arbete med klimat- och biodiversitetsfrågor som Architects Declare ger uppprop för ska specificeras i vårt fortsatta arbete med Tengbom Wheel.

TENGBOM + AKADEMI

Vi jobbar ständigt med att förbättra vår kompetens för att kunna erbjuda våra kunder de bästa lösningarna i våra uppdrag. Via medarbetare som har deltidsuppdrag på universitet som KTH, Chalmers och Blekinge Tekniska Högskola är vi tydligt länkade till akademien med tillgång till senaste forskningen.

MÅL 2020

Vi fortsätter vårt engagemang i FoU utifrån vår strategiska inriktning, våra hållbarhetsmål och behov av kompetensutveckling. Några av våra fokusområden, förutom att fortsätta med projekten Normkritik och JämtJämlikt, är att starta upp nya projekt inom klimatanpassning, välmående och hälsa. Att vara en aktiv deltagare på konferenser, events och i media är en självklarhet.

Tengboms Uppsalakontor - 90% återbruksgrad av möbler och inredning

Naturvårdsverket, Stockholm, inredning, återbruk och upcycling

Vi utvecklar vår hållbarhetskompetens

Komplexiteten och utmaningarna inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet ökar. Vi behöver bygga upp både den generella kompetensen hos våra medarbetare men också utveckla specialistkompetens inom områden med störst behov – klimat, materialval, normkritik, välmående och hälsa för att nämna några.

INTERNA AKTIVITETER

Utifrån våra hållbarhetsmål och vår kompetensanalys har flertalet interna föreläsningar inom hållbarhet gått av stapeln, tillgängliga för alla medarbetare. Några av dessa har berört WELL, evidensbaserad design, värdedrivna gestaltning, evidensbaserad design, staden, hållbarhet och klimatet, och cirkulärt byggande. Hållbarhet finns även med i vår interna UA-utbildning. I Tengboms hållbarhetsnätverk diskuteras hållbarhet, och rapporter och artiklar delas. Referenser sparas.

NYTT VERKTYG FÖR ATT HÖJA KOMPETENSEN INOM LIVSCYKELANALYSEN

Trycket på byggbranschen vad gäller att minska klimatpåverkan ökar. Det ledde oss 2019 fram till uppstarten av ett internt projekt med syfte att höja kompetensen inom livscykelanalysen. Vi testade också OneClickLCA, ett verktyg som marknaden erbjuder. Medarbetare från våra olika kontor gick en LCA-utbildning och har börjat testa verktyget skarpt i olika uppdrag.

TILLGÄNGLIGHET

Tillgänglighet är ännu en kompetens vi satsat på 2019. Två interna egenutvecklade utbildningar gick av stapeln. Under våren hölls ett utbildningstillfälle i Uppsala med 24 medarbetare från våra kontor i Stockholm och Uppsala. Det andra utbildningstillfället genomfördes under hösten i Göteborg med 12 medarbetare från Göteborg, Kalmar, Malmö, Helsingborg och Karlstad.

VÅRA SPECIALISTER

Flera medarbetare är specialister inom miljösamordning, främst inom Miljöbyggnad. De stöttar våra projekt i arbetet kring val av material, metoder och utformning.

Hösten 2019 rekryterades Sue Clark, WELL AP och LEED Fellow. Hennes uppdrag som chef för WELL system på SGBC fortsatte under hösten 2019. Amanda O' Donnell från studio ArchTech&Future WELL AP-certifierades också - något som gör Tengbom till det enda svenska arkitektkontoret med två WELL-specialister. Satsningen på hälsa och WELL är i linje med Tengboms utvalda globala mål och ArchTech&Futures strategi. Att öka vår kompetens inom hälsa är en viktig del av Tengboms strategiska erbjudande inom hållbar arkitektur men även ett steg mot att bredda vår digitala affär inom evidensbaserad design.

EXTERNA UTBILDNINGAR OCH SAMARBETEN

Flera medarbetare har genomgått externa utbildningar, främst inom miljö och sociala områden. För att kunna leverera hållbara lösningar i projekt behöver vi även ha ett nära samarbete med andra aktörer i branschen, framförallt andra konsulter. Därför arbetar vi strategiskt med att identifiera de som delar våra värderingar och erbjuder bäst kompetens.

MÅL 2020

Utifrån våra hållbarhetsmål och utveckling av egna bindande krav kommer vi att fortsätta med kompetensutveckling inom sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsområden av alla våra medarbetare – bland annat genom lunchföreläsningar, internt utvecklade utbildningar och externa utbildningar. 2020 är vårt fokus på klimat (LCA-kompetens och klimatanpassning), välmående och hälsa.

HIGH6, Kalmar - Miljöbyggnad Silver, prefabricerad modulbyggt flerfamiljhus i trä

Fristadsbostäder, Fristad - hyresbostäder i massivträ, hög prefabrikationsgrad

Vi ska vara ett hållbart företag

KLIMATNEUTRALT TENGBOM

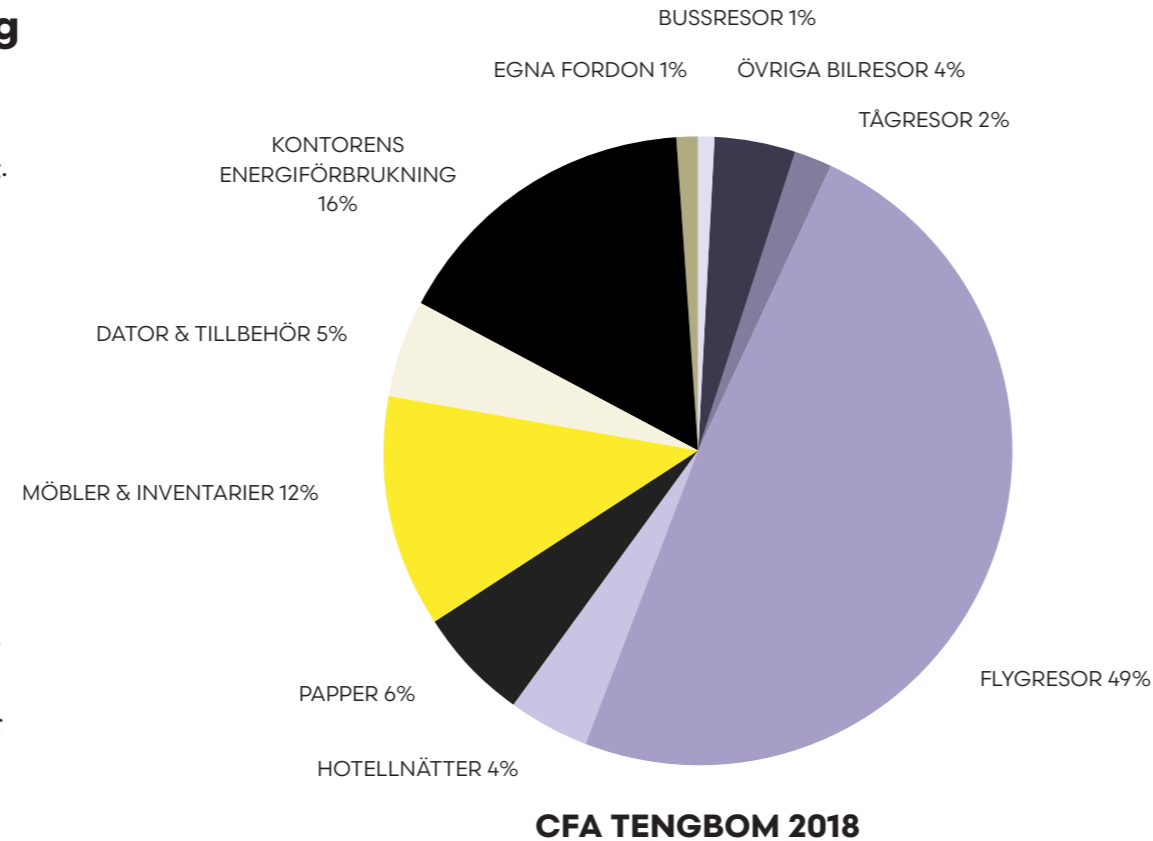
Vårt långsiktiga mål är att bli ett klimatneutralt företag. I dag klimatkompenserar vi våra utsläpp med hjälp av projekt som är certifierade och verifierade enligt God Standard. Kontinuerligt ska vi minska våra utsläpp för att komma ner till noll.

MILJÖ- OCH KLIMATPÅVERKAN

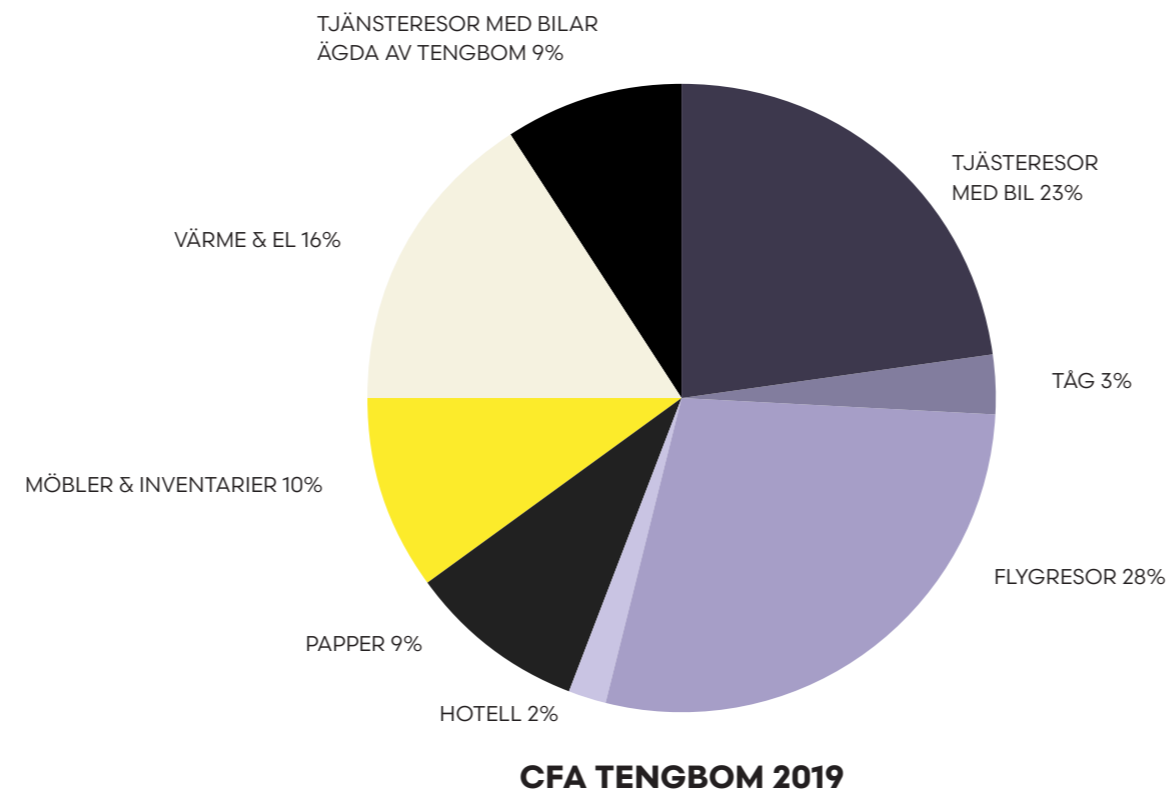
Som företag kan vi aktivt jobba med att minska vår negativa miljö- och klimatpåverkan genom att göra kloka val vid inköp och användning av produkter och tjänster. Resultaten av vår analys av Tengboms betydande miljöpåverkan har bland annat använts som underlag för framtagande av vår policy för hållbara inköp där vi definierar upphandlingskrav för produkter och tjänster.

CARBON FOOTPRINT

För tredje året i rad genomförde vi med hjälp av en oberoende miljökonsult en Carbon Footprint Analys. Totala utsläpp av fossila klimatgaser har för perioden 2018-12-01 till 2019-11-30 med Greenhouse gas Protocol 1.2 metoden beräknats till 266 156kg CO2 ekvivalenter (Figur 3 och 4). Det är en minskning med 38% jämfört mot föregående år. Resultatet ger 462kg CO2 ekvivalenter per anställd (33% minskning jämfört med föregående år). En så drastisk minskning kan förklaras med: vårt tydliga arbete med interna policyer (respolicy och policy för hållbara inköp), färre antal anställda och även allmän ökad medvetenhet för klimatfrågan.

Figur 3 – Samtliga miljöaspekter för Tengbom 20171201 – 20181130

Figur 4 – Samtliga miljöaspekter för Tengbom 20181201 - 20191130

SCOPE SOM INGÅR I CFA FÖR TENGBOM

DEC 2018 TILL OCH MED NOV 2019

SCOPE 1 – Direkta utsläpp av växthusgaser, obligatorisk

- Användning av egna fordon

SCOPE 2 – Direkta utsläpp av växthusgaser, obligatorisk

- Inköp av elektricitet
- Inköp av värme

SCOPE 3 – Indirekta utsläpp av växthusgaser

- Transport av anställda i tjänst med flyg, tåg, buss, privatägda bilar och taxi
- Antal inköpta nyttillverkade och leasade datorer
- Antal pappersutskriftar och kopieringar
- Hotellnätter
- Antal inköpta och leasade möbler som är nyttillverkade och återbrukade

Tabell 1 - visar vilka utsläppskällor av växthusgaser som ingår i de tre olika Scopen i CFA för Tengbom

MÅL 2020

Utifrån Carbon Footprint har vi analyserat var Tengbom har störst genomslag för förändringsarbetet framåt och utifrån det satt följande mål för 2020:

- Vi ska säkerställa att alla våra elavtal är enbart grön el (inte kärnkraft)
- Vid ny- eller omförhandling av hyresavtal ska vi arbeta aktivt för att omvandla avtalen till gröna hyresavtal och säkerställa att uppvärmning och eventuell kyla är från förnybar energi
- Vi ska fokusera på att ytterligare minska antalet flygresor, framförallt inrikesresor och istället välja tåg då det är möjligt
- Vi ska jobba för att byta ut de diesel- och bensinbilar som finns i företagets ägo till elfordon

UTÖVER DESSA MÅL HAR VI I AFFÄRSPLANEN FÖR 2020

SPECIFICERAT TVÅ MÅL:

- Vi ska minska vår klimatpåverkan med 10%
- Hållbarhetsperspektivet ska genomsyra alla våra tjänster och produkter

Ett socialt hållbart företag

I augusti undertecknade Tengbom en avsiktsförklaring att implementera de tio principerna för UN Global Compact i vår strategi, vår kultur och vår dagliga verksamhet.

HÅLLBART MEDARBETARSKAP

Vår mission att göra världen till en bättre plats börjar på vår arbetsplats. På en trygg och inspirerande arbetsplats där medarbetarna mår bra och utvecklas kan vi fortsätta leverera en arkitektur som tillfredsställer människors grundläggande behov idag och i framtida generationer.

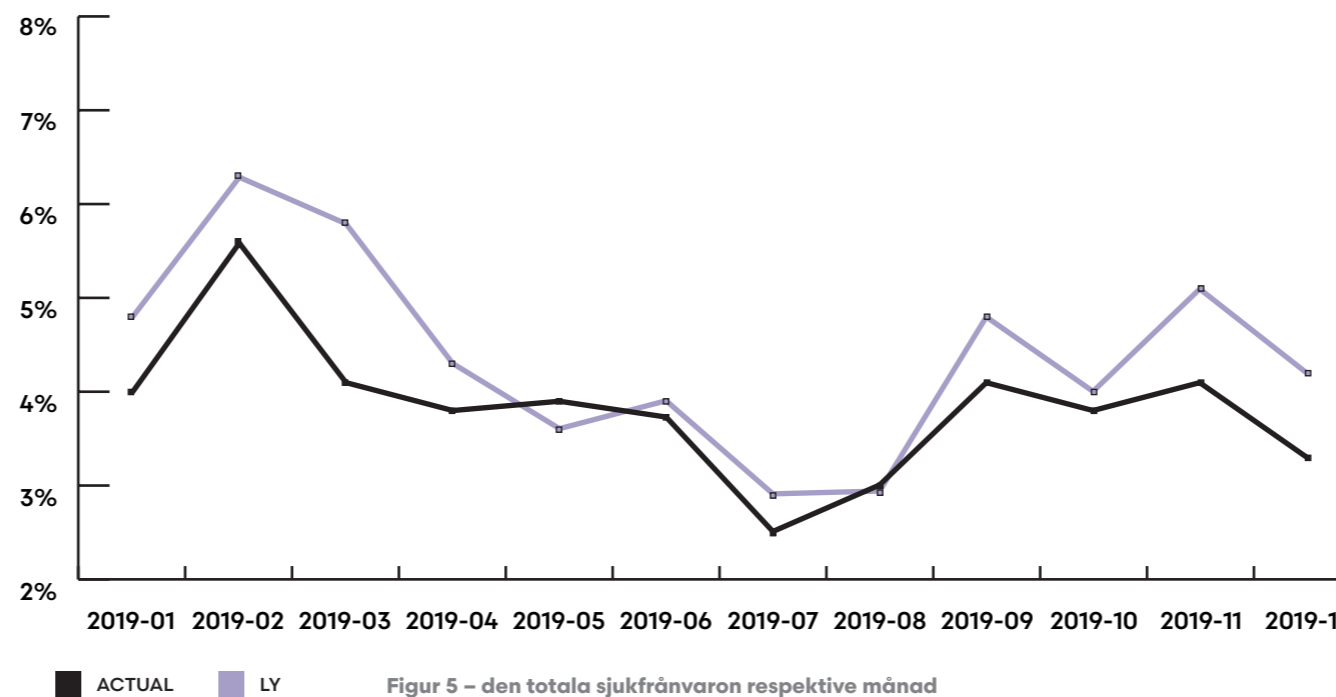
Under året har vi säkerställt att vårt systematiska arbetsmiljöarbete sker i linje med vårt ledningssystem, som en naturlig del av den löpande verksamheten och i samverkan med våra medarbetare. Genom ett digitalt gränssnitt har vi tillgängliggjort data och statistik på medarbetarnivå som stöd för den löpande dialogen mellan chef och medarbetare.

Vid minst en arbetsplatsträff i månaden har respektive arbetsgrupp dialog om arbetsförhållanden, arbetsbelastning och arbetsfördelning i gruppen. Vid tre tillfällen varje år har chef och medarbetare måldialog för att undersöka och bedöma medarbetarens arbetsförhållanden och för att se till att medarbetaren har tillräckliga resurser för att kunna utföra sitt uppdrag.

FRISKNÄRVARO

Under ett antal år har Tengbom arbetat systematisk med att fånga upp tidig och upprepad ohälsa samt eventuella rehabiliteringsbehov. Genom ett digitalt gränssnitt stöds närmsta chef med tidiga larm vid sjukfrånvaro och behov av att initiera ett rehabiliteringsarbete. Den totala sjukfrånvaron fortsätter att sjunka och låg vid utgången av 2019 på 3,8%. Det är en minskning från föregående år med 14% (Figur5). Framförallt är det de långa sjukskrivningarna som minskar, vilket tyder på att vårt rehabiliteringsarbete ger effekt.

SJUKDAG 1-14	1,87%
SJUKDAG 15-90	0,99%
>SJUKDAG 90	0,95%

GREAT PLACE TO WORK

Sedan ett par år tillbaka mäter vi våra medarbetares syn på trovärdighet, respekt, rättvisa, stolthet och kamratskap i företaget. Vi vill fånga upp medarbetarnas upplevelse av Tengbom som arbetsplats för att hela tiden kunna förbättra vår arbetsplats. Arbetsgrupperna workshopar sedan gemensamt fram åtgärdsplaner för de förbättringar de ringat in.

Även i år ligger svarsfrekvensen mycket högt (85%). Det visar att vi har engagerade medarbetare som vill ta ansvar för sin arbetssituation och för Tengbom som arbetsplats. Vårt sammanlagda resultat ligger strax över 70%. Det innebär att lika stor andel av medarbetarna ger oss de högsta betygen i de påståenden som framförs i undersökningen. Tengbom blev därför 2019 ett "A Great Place to Work".

KOMPETENS SOM FÖRFLYTTAR

Kompetens uppstår och skapar värde när medarbetarens kunskaper och färdigheter möter ett behov, en organisation, ett ledarskap och en miljö som ger medarbetaren möjlighet att få utlopp för sin kreativitet. Varje medarbetarens individuella kompetensförflyttning förflyttar Tengboms kollektiva intelligens. Den strategiska riktningen för Tengboms generella kompetensförflyttning fastställs i affärsplanen och bryts ner - via kontors- och studio-/funktionsnivå - till medarbetarens individuella utvecklingsplan.

ACTIONS UNDER ÅRET

Vi har förtydligat medarbetarens individuella utvecklingsplan. I Tengbom Learning Lab har vi samlat och paketerat våra interna och externa

utvecklingsalternativ i syfte att öka medarbetarnas kompetens. Ett sex månaders utbildningsprogram för Handläggande arkitekter har tagits fram. 30-talet medarbetare har påbörjat utbildningen som bygger på vårt ledningssystem där medarbetarna lär genom att utforska, göra och reflektera. Utbildningen följer en egenutvecklad design med en blandning av lärarledda fysiska sammankomster, on-linesessioner och individuella/gruppvisa övningar.

Vi har designat ett sju veckors utvecklingsprogram för Uppdragsansvariga arkitekter. Här vill vi höja kompetensen och fördjupa förståelsen för rollen främst vad gäller affärsmannaskap, ledarskap och projektledning i linje med vår projektmetodik. Drygt 35 medarbetare genomgår just nu de fem moduler som utgår från upplevelsebaserat lärande.

För att stötta Tengboms chefer i aktuella frågor under "chefsåret" har vi utvecklat en serie webinarier. Innehållet kan till exempel innehålla stöd för att genomföra måldialoger, lönesättning eller rehabilitering.

Vi har upphandlat en leverantör och portal för utbildningar i bland annat försäljning, personlig effektivitet, stresshantering samt en gemensam grundläggande arbetsmiljöutbildning för våra chefer och arbetsmiljöombud.

Mänskliga rättigheter

Respekt för mänskliga rättigheter innebär att Tengbom identifierar, förebygger och hanterar faktisk eller möjlig påverkan inom hela verksamheten. För oss är det självklart att vår verksamhet och de miljöer vi gestaltar skapar förutsättningar för jämlika villkor och delaktighet i enlighet med FN:s förklaring om mänskliga rättigheter samt vår policy om arbetsrätt och mänskliga rättigheter. Diskriminerande eller otrygga miljöer kan aldrig göra världen till en bättre plats och står därför i direkt motsatsförhållande till vår strategi och våra mål. Genom att ständigt uppmärksamma och identifiera utmaningar i relation till mänskliga rättigheter kan vi påverka samhället positivt.

Vi leder våra uppdrag med fokus på kvalitet och långsiktigt värdeskapande. I gestaltningen av miljöer agerar vi utifrån rutiner i vårt ledningssystem. Människan står i centrum, med tillgänglighet och hållbarhet som fundamentala perspektiv i rollen som rådgivare. Tengbom kan skapa miljöer där brukare inte utsätts för risker för till exempel hälsa eller välmående. Vi känner ansvar gentemot kunder, brukare och andra intressenter och påtalar de risker och utmaningar vi ser i relation till leverantörer och projekt. Vi väljer material som inte är skadliga vid kontakt eller avger skadliga emissioner.

Vi kan också följa upp att utvinning och tillverkning av byggmaterial som föreskrivs i projekt sker på ett socialt ansvarsfullt sätt då det påverkar många människor i leverantörsledet och kan minimera risker för brott mot mänskliga rättigheter. Med hjälp av Uppförandekoden för leverantörer och genom att föreskriva produkter som är godkända i miljöbedömningssystem som ställer kraven på socialansvarstagande vid produkttillverkningen säkerställer vi att våra leverantörer agerar i enighet med både våra och internationellt accepterade (via UN Global Compact) värderingar för mänskliga rättigheter.

Vi gör också insatser för utsatta människor i världen. Varje år skänker vi en gåva till ett stödprojekt. 2019 stöttade vi Världsnaturfondens initiativ ”Stoppa klimatkrisen. Tidigare år har vi bland annat stöttat Rädda Barnen och Hungerprojektet, och även genomfört en gemensam insamling för Musikhjälpen tillsammans med våra medarbetare. I vår förmånsportal har våra medarbetare möjlighet att bidra till ett stort antal hjälporganisationer.

TRÄFFSÄKERHET I LÖNEKARTLÄGGNINGAR

2019 arbetade Tengbom för att effektivisera och öka träffsäkerheten i arbetet med lönekartläggningar vilket också gav oss möjlighet att göra andra lönestrukturanalyser. Åtgärderna efter 2018 års lönekartläggning är genomförda och 2019 års kartläggning pågår för att vara klar inför lönerevisionen 2020.

LIKABEHANDLING OCH MÅNGFALD

Mångfald och likabehandling mäts bland annat genom könsfördelning. I tabellen syns totala fördelning mellan män och kvinnor samt fördelning på olika hierarkiska nivåer.

AFFÄRSETIK

För Tengbom är hållbarhet en bra affär. Som samhällsbyggare värnar vi om sunda affärsmetoder såväl i vår egen verksamhet som i relation till leverantörer och andra partners. Vi accepterar inga former av korruption. För att minimera risker i affärsförbindelser med leverantörer och kunder ställer vi tydliga krav såväl internt som på samarbetspartners. Våra policyer för representation, uppvaktning och gåvor reglerar hur vi arbetar för att hjälpa medarbetarna att leva upp till våra krav. Under 2019 rapporterades inga misstänkta försök till mutbrott. Av vår policy för visselblåsning framgår hur medarbetarna ska agera vid misstanke om klandervärd beteende. I slutet av 2019 anmäldes en händelse, där utredning fortfarande pågår.

	Samtliga medarbetare	Koncernledning	Chefer	Partners
KVINNOR	64%	60%	72%	51%
MÄN	36%	40%	28%	49%

Genom att ständigt uppmärksamma och identifiera utmaningar i relation till mänskliga rättigheter kan vi påverka samhället positivt.

MÅL 2020

- Vårt långsiktiga mål är att inte ha någon arbetsrelaterad sjukfrånvaro i slutet av 2023. Vid utgången av 2020 är målet att frisknärvaron är minst 97%. Vi fortsätter därför vårt systematiska arbete med att fånga upp ohälsa särskilt fokuserat på de delar av organisationen med störst behov.
- Bibehålla vårt fina resultat i medarbetarundersökningen och utses till ”A Great Place to Work”.
- Implementera Tengbom Learning Lab fullt ut. På sikt ska Learning Lab även innehålla interna hållbarhetsutbildningar. Skapa tydlig struktur över innehåll och kompetenskrav i befattningar och roller. En CV-databas som synliggör medarbetarnas kompetenser och stärker konkurrenskraften i vårt anbuds- och säljarbete ska också etableras.
- Skänka en större gåva till ett aktuellt stödprojekt.
- Implementera bättre stöd för att kunna leva upp till våra policyer kring representation, uppvaktning och gåvor samt förtydliga information och instruktioner om hur medarbetarna ska rapportera minsta misstanke om osunt beteende.

Bild: Felix Gerlach

Tillfälliga saluhallen på Östermalm, Stockholm – tillfällig byggnad byggt för återbruk. Bild: Felix Gerlach

Kollektiv intelligens

Bättre@tengbom

Att jobba med förändringar och förbättringar får aldrig bli en sekundär uppgift för ett företag, inte heller för oss. Framgång och långsiktig utveckling vilar på en kultur som dels uppmuntrar kreativitet, dels tar tillvara sina medarbetares idéer och tankar om hur företaget kan utvecklas.

På Tengbom jobbar vi varje dag och på olika nivåer med förbättringar. Det kan gälla uppdateringar av riktlinjer, mallar och/eller rutiner som ser till att vi följer lagar och krav eller kanske ett sätt att effektivisera våra processer och metoder som hjälper oss att leverera en bättre produkt. Oavsett så är det vår kollektiva intelligens som förflyttar oss – där finns kraften och de stora vinningarna. Till Bättre@tengbom kan våra medarbetare skicka in sina förbättringsförslag.

Genom interna och externa ISO-revisioner utvärderar vi hur vårt ledningssystem följs och hur det kan förbättras.

Nya idéer kommer även fram ur vår årliga medarbetarundersökning Great Place to Work och ur våra kundundersökningar. Efter avslutade uppdrag plockar vi också med oss insikter och erfarenheter. Fler än 60% av våra kunder tycker att vi under uppdragets gång hjälpt dem att skapa hållbara lösningar, och samma siffra talar för att vi bidragit med någon form av innovativ lösning i våra kunders projekt. Vi fångar också upp förbättringsförslag för Tengboms ledningssystem med hjälp av våra kvalitetssamordnare och under Tengboms interna revisioner.

Nationalmuseum, Stockholm - Kulturbyggnad, byggnadsvård och restaurering

TENGBOM